

Una revista oberta - acadèmica - hispànica

Dimitris Filipís

Traducció: Rubén Montañés

Imatge: www.eap.gr

Dimitris Filipís és professor en el Programa d'Estudis ΙΣΠ – Llengua i Cultura Espanyoles, a la Universitat Oberta de Grècia (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ΕΑΠ).

A l'enllaç a sota podeu veure el Programa ΙΣΠ-ΕΑΠ, i si hi cliqueu a la temàtica «Δράσεις/Actividades» trobareu també la revista que aquí ens presenta:

www.eap.gr/education/undergraduate/spanish-language-and-culture/

Com coneixeran els membres de la Societat i els lectors d'aquesta revista, la llengua espanyola és avui una de les més difoses a Grècia per moltes raons, que poden condensar-se en aquesta que segueix: en l'interès intertemporal dels grecs per la cultura d'Espanya, de les Espanyes i de l'Amèrica hispanòfona des de la dècada dels trenta i fins avui. En la dècada dels trenta, Nikos Kazantzakis descobria F. García Lorca i, alhora, el seu assassinat i la Guerra Civil espanyola «connectaren» des d'aleshores la cultura hispanòfona amb els grecs. Tanmateix, fins al final del segle passat no hi havia estudis acadèmics oficials d'espanyol. Al principi del s. XXI, tanmateix, es van fundar alhora un Departament de Llengua i Filologia Espanyoles a la Universitat Kapodistriaca d'Atenes i un Programa d'Estudis de Pregrau a distància a la Universitat Oberta Grega (ΕΑΠ), mentre que la llengua espanyola s'incorporà a departaments «emparentats» d'altres universitats, com ara al Departament de Traducció de la Universitat Jònica i el Departament d'Italià de la Universitat Aristotèlica de Tessalònica (ΑΠΘ). A més a més, s'ensenya a les Escoles d'Idiomes de la major part d'universitats gregues, com també en l'educació secundària privada, en molts instituts privats de prestigi i, sens dubte, a l'Institut Cervantes d'Atenes. En aquest àmbit, hem de reconèixer, s'ha dut a terme un bon esforç també per l'aprenentatge de la llengua catalana, amb l'augment de l'interès del públic grec per aquesta llengua.

Els departaments o programes de les universitats mencionades són especialment actius sobretot en congressos i edicions. I a mi m'ha demanat la Societat que hi escrigui, per a la revista *Tribuna Abierta de Estudios Hispano-Helenos*, que dirigeixo. Es tracta del Programa de Pregrau «Llengua i Cultura Espanyoles (ΙΣΠ)» de la Universitat Oberta de Grècia (ΕΑΠ). Us prego que tot seguit tingueu present aquesta abreviatura: «ΙΣΠ/ ΕΑΠ».

La revista en qüestió, doncs, del ΙΣΠ / ΕΑΠ, la «treu» la necessitat de posar per escrit les diverses activitats i esdeveniments que organitza l'ΙΣΠ. Si el lector vol i hi té temps, que es passi pel seu lloc web, l'adreça de la qual figura al final d'aquest article, per fer-se'n una idea. Com veurà qui el recorri, és una revista bilingüe «d'accés obert»: amb resums introductoris en les dues llengües, en tant que l'«essència» dels textos apareix també en versió «bilingüe»; els textos en espanyol s'emmarquen dins del «text de la seva essència» en grec i, a l'inrevés, els textos en grec per la «versió espanyola». En un número anterior vam acollir també un text en versió portuguesa, mentre que en el número en procés d'edició tindrem també texts en català (vegeu més a sota). La revista s'adreça a tothom, hi ha prou amb saber una de les dues llengües o totes dues (o tres, quan es tracta de la catalana o/i la portuguesa) a un nivell bo o menys bo. És a dir, la revista s'ha «assentat» amb la idea d'ajudar també a millorar el nivell de la llengua escrita. Ajuda a millorar els hispanòfons que aprenen grec i, a l'inrevés, a que els hel·lenòfons facin el mateix amb l'espanyol i per extensió amb les altres llengües ibèriques oficials. A més, està distribuïda en unitats temàtiques, que faciliten al lector menys iniciat la tria d'objecte de coneixement que vol atendre més. Té pàgines permanents per les edicions (traduccions d'obres de les llengües ibèriques) i l'acció cultural dels agents que s'hi relacionen (Institut Cervantes, ambaixades hispanòfones, editorials), amb els quals col·labora la revista. Un darrer element, però no menys important: en cada número l'objectiu és «que hi hagi una participació representativa de tota la comunitat acadèmica de l'ΙΣΠ/ΕΑΠ», en tant que s'acullen-projecten estudis, articles o traduccions de docents, graduats i estudiants nostres. Vam treure el primer número en 2019, el segon en 2020, un número doble 2021-2022 i es troba en procés d'edició el número 5, de 2023. Com hem dit, podeu entrar als *links* corresponents i recórrer o també llegir allò que us hi interessi. Ara, el que segueix és una guia mínima de lectura per l'hipotètic lector que s'hi interessi...

El número 1 (2019) es va centrar en qüestions de didàctica de les llengües grega i espanyola, va posar de manifest el tema de l'exili a Grècia i al món hispanòfon, mentre que deixava constància de prejudicis parcials, efectes i influències de la cultura hispanòfona a Grècia. A tall de mostra, espigolo d'aquest recompte els estudis sobre la «novel·la picaresca en el s. xix grec», les «interpretacions sobre èpica hispànica de filòlegs grecs i hel·lenistes», un «paral·lelisme d'escultura religiosa entre el mantell de la “Mare de Déu hispànica» i de la deessa Atena», «els sufixos hel·leno-hispànics en el *Don Quijote*», un «primer retrat de Gustavo Durán com a traductor de Kavafis», el llibre *Eleutherios Venizelos i la diplomàcia espanyola...*

El número 2 (2020) estava dedicat al gran historiador greco-hispanoamericà Edward Malefakis (1932-2016) i als «vuitanta anys des del final de la Guerra Civil espanyola». Es tracta d'un número d'actes d'un congrés amb el mateix títol, que van coorganitzar a Atenes abans de l'extensió de la pandèmia (en abril del 2019) la Universitat Oberta de Grècia, l'Institut Cervantes i l'ambaixada espanyola. Hi van participar cimers historiadors espanyols i grecs, com ara Ángel Viñas i Ioannis Khassiotis. En opinió general es tracta d'un número d'«important contribució a la historiografia de la Guerra Civil

espanyola, en tant que la resumeix i la pre-perllonga». En menciono només les unitats temàtiques: «Mites, mentides i veritats de la Guerra Civil espanyola i factors clau», «violència i exili», «la Guerra Civil espanyola i Malefakis: l'Espanya de Grècia», «testimoniatge biogràfic sobre Malefakis i un article seu pòstumo-inèdit». A qui s'interessi per aquests temes, li promet que ho trobarà molt interessant.

El número doble 3-4 (2021-2022) recull les actes d'un altre congrés internacional nostre, «Revolució i censura», en col·laboració amb els agents dalt mencionats, ampliat amb la participació de les ambaixades d'Argentina i Perú. Naturalment, el congrés es va inserir en l'àmbit de les accions sobre «els 200 anys des de la Revolució Grega – Renaixença». De nou mencione, per raons d'economia, les unitats temàtiques: «les perifèries de la revolució», «revolució-església-constitució-premsa», «filhel·lenisme hispanòfon», «història-historiografia i llengua de la revolució», «episodis nacionals hel·leno-ibèrics i censura iberoamericana», «dossier-suplement a la Guerra Civil espanyola». A tall de mostra, alguns articles: «Col·laboracionistes grecs i Billy el Niño», «"Los dos gallos" de Chicho Sánchez Ferlosio i l'"ai clavell meu"», «Les representacions teatrals d'Àurea de Sarrà a Atenes i la dictadura de Pàngalos – 1925-26», «Elegies catalanes sobre Grècia: Carles Riba»...

El número 5 (2023), en procés d'edició, pren el testimoni dedicant més espai a textos «de focalització catalana o panibèrica», com ara un extensíssim estudi il·lustratiu sobre l'«iberisme català», una proposta de coneixença amb Joan Sales (recent traducció al grec d'*Incerta glòria*) però sobretot un text del president d'aquesta Associació de Neohel·lenistes Catalans, Jaume Almirall Sardà, amb títol «Catalunya i la Grècia contemporània: un repàs històric».

Aquest text ens fa memòria, entre altres, d'alguns neohel·lenistes catalans mundialment cimers (Antoni Rubió i Lluch, Carles Miralles, Eudald Solà, Josep Alsina), no tan coneguts pel públic grec més ampli. Parèntesi explicatiu: indefugiblement (o «dissortadament indefugiblement») la tendència «castellanocèntrica» domina. Tanmateix, el lector posarà atenció, ací i més amunt, bastants articles «de connexió greco-catalana». A més, en els concerts que ha organitzat el nostre programa s'ha sentit, per músics grecs, poesia grega musicada en català, com ara la musicació de Kavafis per Luís Llach. I és clar, ocasionalment no van faltar les projeccions de pel·lícules (com ara *Pa negre* de Villaronga). Finalment, també el futur número 6 (2024) contindrà les actes del nostre darrer congrés «Refugiats i exiliats», també amb texts d'interès català, perquè el congrés en qüestió tingué llos en col·laboració de l'ΙΣΠ amb la Universitat Autònoma de Barcelona, una col·laboració que continua amb cicles de conferències i projeccions, cosa que ens complau molt.

Heus ací, doncs, que hem fet la presentació mútua de les nostres dues revistes. Nosaltres us llegirem des d'aquesta revista i vosaltres a nosaltres des de la revista que aquí us presentem. Ens alegra molt això...